

BORUS JÓZSEF

VÖRÖS JÁNOS ÉS NÁDAS LAJOS 1944. OKTÓBER 15-I SZEREPÉRŐL

Horthy Miklós Bonnban 1953-ban *Ein Leben für Ungarn* és Buenos Airesben *Emlékirataim* címmel megjelent könyvében 1944. október 15. eseményeinek leírásában azt állítja, hogy az ő, a rádióban felolvasott kiáltványa után „a nyilaskeresztes Nadas ezredes ellenparancsot fogalmazott, melyet a rádió Vörös vezérkari főnök nevében tett közzé”.

Az 1953-ban Ausztriában élő Nadas Lajos a volt kormányzó vádját rendkívül súlyosnak és alaptalannak érezte, ezért Hennyey Gusztáv volt vezérezredesnek, a Lakatos-kormány külügyminiszterének közvetítésével levélben fordult Horthyhoz, mellékelve október 15-i szerepének leírását.

Az ezideig ismeretlen szövegű levél és memorandum másolata néhai Andreánszky Jenő alezredes irathagyatékából került elő. Mindkettőt teljes terjedelmében közlöm, csupán a nyilvánvaló gépelési hibákat és a helyesírást javítottam, valamint a hiányzó ékezeteket egészítettem ki.

Mindkét dokumentum fontos hozzájárulás 1944 ősze, a sorsdöntő október 15. részletesebb megismeréséhez, annak ellenére is, hogy több tévedést és valótlanságot tartalmaznak. Nadas annyit mindenestre elért, hogy Horthy emlékiratainak 1957. évi angol, majd 1974. évi második magyar, végül az 1990. évi itthoni, harmadik magyar kiadásában a neve már nem szerepel. A módosított szöveg: „A nyilaskeresztesek ellenparancsot fogalmaztak...”. Miután ez utóbbi kiadásához jegyzetek készültek, hasznos lett volna utalni az 1. kiadással szembeni eltérésre.

I.

Nadas Lajos Salzburgban, 1953. október 23-án kelt levele Horthy Miklósnak

Főméltóságú Kormányzó Úr!

A második világháború befejezését követő és a bolsevizmus által tervszerűen kezdeményezett eszmei zűrzavar a magyarság köréből is számos ártatlan áldozatot követelt. Eme eszmei zűrzavar keretében a sors különös kegye jómagamnak csupán a „vádolt” szerepét juttatta. Nevezetesen az 1944. október 15-i eseményekkel kapcsolatban a bolsevista propaganda szerény személyemet „nyilas bérenc” „német kém” stb. jelzőkkel illette, sőt akadtak olyanok is, akik nem átalították ráfogni színmagyar elődeimre, hogy azok valamikor nem „Nadas”, hanem kevésbé magyaros hangzású „Nadler” névre hallgattak. Ezeket az „akkori” képtelen propaganda vádakát már csak azért sem méltathattam cáfolatra, mert természetesnek vettem, hogy akiknek nem sikerült elkerülniök a népbírósnak politikai gyűlölettel izzó, elfogult légkörét, azok olyanokra igyekeztek háritani a felelősséget, akiket biztonságban vélték. Magam pedig — miután az illetékes USA hatóságok tárgyalogossága nem szolgáltattott ki — az utóbbiak közé voltam sorolható.

Más volt a helyzet, mikor az 1949. év során arról értesültem, hogy az oxfordi egyetem magyarbarátnak ismert professzora, C. A. Macartney könyvet készül kiadni a magyarországi eseményekről, és a bolsevizmus által szított propaganda egyoldalú hatása alatt bizonyos helyzeteket, eseményeket és személyeket (utóbbiak között az én szerény személyemet is) helytelen megvilágításban lát. Ebben az esetben — már csak a magyarság szerepének helyes történelmi megvilágítása érdekében is — szükségesnek véltem felhívni a professzor úr figyelmét tévedéseire. A professzor úr tárgyilagosnak mutatkozott, szíves volt személyesen is felkeresni és kimagyarázta tévedését.

De az említettekkel szinte össze sem hasonlítható nehéz helyzet elé állított Főméltóságod azzal, hogy idén német nyelven kiadott könyvében személyemet „névszerint” úgy aposztrofálja, mint egy magasrangú katonát, aki „politikai elfogultságból” arra is képes, hogy „hamis parancs” kiadásával tegye lehetetlenné legmagasabb előjárójának jószándékú törekvését. Nem tudom, hogy kiknek, milyen célzatú információi alapján tette ezt Főméltóságod. Ezekkel az információkkal szemben csupán annyit kívánok egyelőre leszögezni, hogy ez a nyilvánosság elé vitt vád egyrészt rendkívül súlyos s talán a legsúlyosabbak egyike, ami katonát egyáltalán érhet. Másrészt annyira alaptalan, hogy annak kézzelfogható megcáfolása is szinte önmagától kívánkozik a nyilvánosság elé!

Főméltóságú Kormányzó Úr! Én az előrebocsajtottak dacára mind a mai napig nem léptem cáfolatommal a nyilvánosság elé. Mert még ma is olyan jó magyar és fegyelmezett katona akarok lenni, aki a legsúlyosabb személyi sérelmet is alá tudja rendelni magasabb érdekeknek. S ezek a magasabb érdekek: a magyar emigráció politikai megnyugvása és a magyarság külpolitikai megbecsülése. Ezért mindössze annyit tettem, hogy a valóságnak megfelelő szerepemet az 1944. október hó 15-i eseményekben bizalmi tanúk jelenlétében rögzítettem, és ezt a leírást a történelemírás számára letétbe helyeztem. E leírás másolatát pedig mellékletként idecsatolom azzal az alázatos kéréssel, hogy Főméltóságod bölcs belátása találjon olyan megoldást, ami egyszer és mindenkorra feleslegessé teszi számomra a Főméltóságod könyvében megjelent vádakkal szembeni nyilvános védekezést.

Főméltóságod döntését megkönnyítendő, legyen szabad röviden a következőkre hivatkoznom:

1./ Ifj. Horthy Miklós követ úr még bizonyára emlékezni fog arra, hogy 1943/44 telén egyszer együtt vacsoráztunk Kádár Gyula vk. [vezérkari] ezredes úr társaságában Kvassay-Sajó Zoltán vk. százados úr budai lakásán. A beszédtema akörül forgott, hogy vajon kívánatos-e, hogy a magyar hadsereg felvegye a harcot a szovjet haderővel akkor, amikor az a magyar határt eléri. Én már akkor igyekeztem meggyőzni a követ Urat, hogy ez nemcsak magyar és nemcsak német, de angolszász katonai érdek is, még akkor is, ha az angolszász politika ezt ma még nem érzékeli, vagy nyíltan nem mondhatja ki.

2./ Újszászi tábormok úr 1944 márciusában történt letartóztatása után az összeköttetést Draga Mihailovics szerb szabadságharcos-tábormokkal én tartottam fenn. Miután a futártiszt jelentése szerint utóbbi főhadiszállásán egyenruhás nyugati tisztek is tartózkodtak, ez nyújtotta az egyetlen lehetőséget, hogy tájékozott legyek arról: „mit várnak tőlünk katonailag nyugaton?” 1944. október hó elején a következő jelentést hozta: „A nyugatiak nem akarják, hogy közöttük és a Szovjet között fennálló ellentét abból robbanjon ki, hogy én (ti. Draga Mihailovics) megütköztem Tito csapataival. Ezért utasítást kaptam, hogy vonuljak vissza Dalmáciába. De nem angolszász érdek az orosz tényérés! A magyar hazafiak harcoljanak a végsőkig, s amennyiben kiszorulnának hazájuk területéről, úgy keressenek felém csatlakozást.” Nem tudom, hogy ezt a Vezérkar Főnöke annakidején jelentette-e Főméltóságodnak.

3./ A német katonai összeomlás idején nem éreztem semmiféle „politikai” bűntudatot. Nem tértem ki a felelősségrevonás elől, megindokoltam, hogy miért tartottam szükségesnek a végsőkig való magyar katonai ellenállást, és ha az illetékes nyugati tényezők „politikai

hátteret” érzekelték volna magatartásom mögött, úgy valószínűleg nem kerültem volna el az akkori magyar kormánynak való kiszolgáltatásomat.

Tény, hogy Főméltóságodtól nyert szolgálati beosztásomból kifolyóan kötelességem volt az előretekinthető, általános katonapolitikai helyzet mérlegelése és az abból folyó javaslatlattertel. Tény, hogy ennek alapján bennem is kialakult egy meggyőződés, és eme meggyőződéssel összhangban tettem meg akkori javaslataimat. Sőt az is tény, hogy az én meggyőződésem más volt, mint amilyent Főméltóságod nálam illetékesebbek javaslatai alapján tett magáévá, mint Államfő, államfői felelőssége tudatában. Ez azonban épp oly kevésbé jelentette azt, hogy az én meggyőződésem mögött „politikai”, sőt „pártpolitikai” elfogultság állott, mint amilyen kevésbé érezhettem én magamat ezen az alapon feljogosítva arra, hogy egy parancs meghamisításával hiúsítsam meg Főméltóságod szándékát, s hogy nem is tettem meg, azt legyen szabad a következőkkel igazolnom:

1./ Mikor Vörös János vezérezredes úr a vitás rádióparancsot aláírta, nem csak én egyedül voltam jelen, azt mások is látták.

2./ Az aláírt parancs adminisztrálás közben egy sereg ember kezén fordult meg, akiknek látniuk kellett azon a Vezérkar Főnökének a sajátkezű jóváhagyását.

3./ Vörös János naplót vezetett, melybe sajátkezűleg jegyezte be eme parancs részéről történt kiadását. Ez a napló a későbbiek során Nyugatra került és egy sereg ember itt Nyugaton is látta és olvasta.

4./ Az akkori eseményeket utólag a német hatóságok is kivizsgálták és megállapították a tényállást. A kivizsgálást végzők és a vonatkozó okmányok is valahol Nyugaton megvannak.

Kérésemet megismételve, maradok Főméltóságod volt alázas alarendeltje

[aláírás helye]

a volt magyar királyi honvédség ezredese

Salzburg, 1953. október hó 23-án

II.

Nádas Lajos: Szerepem az 1944. október hó 15-i eseményekben

Előzmények: 1943. ápr. hó 1-jével neveztek ki a honvéd vezérkar hadművelési osztályának vezetőjévé, az orosz hadszíntéren, a végzetes doni csata folyamán szerzett kimagasló minősítem alapján.

Eme beosztásomban a szervezeti előírások szerinti alárendeltségi (szolgálati) viszonyom a következő volt:

- a) közvetlen előjáróm — a hadművelési csop. főnöke,
- b) előlött — a Vezérkar Főnökének helyettese,
- c) végül — a Honvéd Vezérkar Főnöke.

1944. október 15-ig ez a helyzet oda alakult a gyakorlatban, hogy hadművelési ügyekben már csak a VKF-nak voltam alárendelve, azaz adminisztratívve annak helyettese voltam. Nevezetesen a hadművelési csoportfőnöki hely nem volt betöltve, s így a szolgálati előírások szerint — a rangviszonyokra való tekintet nélkül — mint a hdm. ov. én gyakoroltam a hadművelési csoportfőnöki ügykört is. A VKF helyettese (László Dezső vezérezredes) a VKF rendelkezése alapján csakis a volt Honvéd főparancsnok jogkörét gyakorolhatta, így hadművelési tekintetben intézkedési joga nem volt és hadművelési ügyeket neki referálnom nem kellett.

Ez a szolgálati viszony az adminisztráció terén a következők szerint jutott kifejezésre:

a) Nem elvi jelentőségű hadműveleti vonatkozású rendelkezéseket én hagytam jóvá és adtam ki. A tisztázat is az én nevemmel jelent meg, ha a végrehajtásra hivatott rangban fiatalabb volt mint én, a Vörös János (VKF) nevével akkor, ha a végrehajtásra hivatott nálam idősebb volt (az írásbeli egyes nagy darabokat a VKF tényleg alá is írta; a táviratokon, sokszorosításokon pedig „Vörös János s.k.” jelzés szerepelt).

b) Elvi vonatkozású rendelkezéseket is nekem kellett kiadnom (jóváhagynom) akkor, ha az ügy nem tűrt halasztást s a VKF valamely okból nem volt idejekorán előtalálható (pl. szemleút) — utólagos referálás kötelezettsége mellett. Az aláírás tekintetében az eljárás itt is ugyanaz volt, mint az a) pontnál.

1944. okt. 15-ig tájékozott voltam arról, hogy a Kormányzó úr megbízottai tárgyalást folytatnak az oroszokkal egy esetleges fegyverszünet megkötése érdekében. Hogy ezeknek a tárgyalásoknak van-e és milyen eredménye, arról tudomásom nem volt.

Események: Hivatali helyiségemben (Színház u. 7.) a légvédelmi helyzet folyamatos figyelemmel kísérése miatt egy rádió készülék halkán állandóan vette a budapesti stúdió adását. Ezen a réven azonnal és közvetlenül értesültem a kormányzói szózatról, melyet a stúdió beolvasott. E szózatnak a hivatali felelősségemet érintő része emlékezetem szerint kb. a következőket tartalmazta: „Közöltem a német kormány képviselőjével, hogy az oroszoktól fegyverszünetet kértem. A csapatok engedelmeskedjenek az általam kinevezett parancsnokoknak, akiket megfelelően utasítottam.”

Felfogásom szerint a szózat eme része hadműveleti szempontból azonnal reagálnom kellett. Nevezetesen:

a) Az előzetes tárgyalásokról eddig mit sem sejtő, nehéz helyzetben harcoló csapatra a szózat meglepetéssel ható közlései demoralizálólag kellett hogy hassanak. Ezzel szemben hadműveleti érdekeket jelentett, hogy a csapat helytálljon mindaddig, míg a fegyverszünet „de facto” nincsen megkötve. (Csakis így lehet egyenrangú ellenfélként tárgyalni és minél kedvezőbb feltételeket elérni!)

b) A csapat közvetlen értesült a legfelsőbb elhatározásról, és így feszülten várta annak őt érintő következményeit. Ugyanakkor a közbeeső vezetés — legalábbis az én tudomásom szerint — még semmi intézkedést nem kapott a legfelsőbb elhatározással kapcsolatos további eljárásra. Ez részint önálló elhatározásokat, részint a vezetés felé való bizalom megrendülését vonhatta volna maga után, holott egy esetleges fegyverszüneti megállapodás sikeres lebonyolításának is nélkülözhetetlen előfeltételeit képezi a csapat folyamatos, feszes kézben tartása.

c) Végül a politikailag feszült légkörben az sem látszott lehetetlennek, hogy a szózat nem is hiteles, hanem csupán egy puccskíséret bevezetése valamely pro vagy contra beállítottságú politikai csoport részéről.

Azonnal felhívtam telefonon a VKF-et. Egyik személyi segédtszjtje jelentkezett és közölte, hogy koronatanácsra ment a kormányzósági épületbe. A koronatanácsról viszont — ez volt az ismert gyakorlat — kihívni telefonhoz nem lehetett senkit. Így az azonnali intézkedés joga és egyben kötelessége is engem illetett! Sem kötelességet elmúlasztani, sem jogommal esetleg visszaélni nem akartam, így a következőket tettem:

a) Illetékes alosztályvezetőmnak utasítást adtam egy olyan tartalmú parancs megszövegezésére, mely szerint „a fegyverszünet még nincsen megkötve”, a csapat tehát harcol tovább, s a parancsnokok — ha kell — drasztikus eszközökkel is tartásuk fenn a harcfigyelmet.

b) A VKF személyi segédtszjtjét utasítottam, hogy mihamilgy Vörös János visszaérkezik, engem azonnal értesítsen, mert sürgős referárával akarom felkeresni.

c) A VKF-helyettesnek, mint idősebb bajtársamnak és egyéb vonatkozásokban előjárómnak jelentettem, hogy milyen intézkedést tervezek. Ő teljes mértékben egyetértett.

d) Távbeszélőn egyenként felhívtam az arcvonalban álló három hadsereg vezérkari főnökeit, és előzetes tájékoztatásként közöltem velük, hogy milyen intézkedést tervezek, s hogy a parancsnokság magatartása annak beérkezéséig ennek megfelelő legyen.

Mihelyt a VKF személyi segédtisztje értesített arról, hogy Vörös János hivatalába visszaérkezett, azonnal felkerestem a közben elkészült kiadvány-tervezettel (parancs-tervezettel).

Vörös János előljáróban közölte, hogy a szózatról ő is csak a koronatanácson szerzett tudomást. Kérdésemre, hogy a fegyverszünet tekintetében történt-e már megállapodás, „Nem”-mel felelt. Jelentettem indokaimat, hogy miért, mit tartok szükségesnek intézkedni (lásd előző a) és b) pontokat, a c) pont Vörös János bevezetése után tárgyalanná vált), és javasoltam az előkészített parancsszöveg jóváhagyását. Vörös János jelenlétemben felhívta telefonon Vattay altábornagyot, a kormányzó úr főhadsegédét, és felé saját nevében megismételte javaslatomat. Vattay válaszát természetesen nem hallottam, de Vörös János arcjátékából arra lehetett következtetni, hogy egyetért. A kagyló letétele után Vörös János a szövegben sajátkező beszúrással változtatott (a s.k. beszúrással lényege az volt, hogy a csapat „bármely oldalról jövő támadással szemben” köteles harcolni). Majd a szöveg alá írva az időpontot, a jóváhagyást jelentő „K” betűt és saját kézjegyet, azaz az ügydarabot jóváhagyva a szokásos módon azzal a kérdéssel adta vissza, hogy milyen úton gondolom továbbítani. Jelentettem (egyébként ez az ügydarabra is rá volt vezetve!), hogy a stúdióon keresztül is, mert a szózat is onnan hangzott el, így a további intézkedéseket várva, nyilván a csapat is a rádiót figyeli türelmetlenül. Erre Vörös János még megjegyezte, hogy ez aligha fog menni, mert a stúdiót a németek már megszállották. Utána az ügydarab az adminisztráció szokásos útján került továbbításra, *többek között beolvasás céljából a rádióba is.*

Nemsokára irodámba való visszaérkezésem után Szentpály Imre hadmérnökkari őrnagy keresett fel, és jelentette, hogy Vattay altábornagy parancsára a VKF Hughes-központjában járt utánanézni, hogy egy bizonyos Hughes-távíratot leadtak-e már? Megállapítása szerint a távírat még nem ment le, megkért, hogy nézzek utána. Kérdésemre, hogy a távíratnak mi a tárgya, feleletet adni nem tudott azzal az indoklással, hogy a távírat előtte ismeretlen értelmű, nyilván „összebeszél” szöveget tartalmaz. Magamhoz kértem a távíratot, s mivel annak szövegét én sem tudtam értelmezni, átvittem Vörös Jánoshoz. (A távírat az 1. és 2. hadseregparancsnokságnak szóló olyasféle szöveggel, hogy „1944 márciusi rendelkezésem végrehajtandó.”) Vörös János, emlékezetem szerint, megint csak Vattayval való beszéd után, úgy döntött, hogy „már nem aktuális, irattárba kell tenni”.

A késő délutáni órákban Vörös János felhívott és közölte, hogy a Kormányzó úrhoz megyünk referálni.

Szokás szerint magamhoz vettem a helyzet-nyilvántartást tartalmazó térképeket, lesiettem a VKF épület (a honvédelmi minisztériumnak a Dísz tér felé néző szárnya) bejárója elé, ahol Vörös Jánossal autóba szálltunk. Az út a kormányzósági épületig, illetve abban a tárgyaló teremig mindössze néhány percig tartott. Útközben a következő párbeszéd zajlott le. Vörös János: „A Kormányzó úr tulajdonképpen azért hivat, mert téged akar megbízni azzal, hogy a magyar csapatoknak orosz oldalra való áttállítását Malinovskyyal (orosz főparancsnok) letárgyaljad.” Én: „Mint katona 25 éve szolgálok becsülettel a hazámat. Meggyőződéseim és lelkiismeretem azt mondja, hogy hazaárulást követnék el, ha ezt a parancsot teljesíteném. Másrészt az is nehezemre esne, ha legfelsőbb haduram parancsát meg kellene tagadnom. Nem az én hatáskörömbé tartozik annak megállapítása, hogy ez a lépés nélkülözhetetlen-e vagy sem. Ha a Kormányzó úr mindenképpen szükségesnek tartja, úgy kérem kegyelmes urat, találjon ki valamit, hogy erre a feladatra ne én kapjak megbízást, hanem olyan valaki, aki ennek végrehajtását össze tudja egyeztetni lelkiismeretével és meggyőződésével.” Vörös János: „Jó, kit ajánlanál magad helyett?” Én: „Szentmiklóssy István vezérkari őrnagyot.” Vörös János: „Tájékozott a hadművelleti helyzetről?” Én: „Igen, mint a legfelsőbb honvédelmi tanács titkárságának nyilvántartóját és tájékoztattam minden nap, és egyébként róla tudom, hogy meggyőződéses híve az állásnak.”

Közben máris megérkeztünk a tárgyalóteremhez, melynek ajtajában a Kormányzó úr már türelmetlenül fogadott bennünket. Egy kis hatszemélyes asztal körül helyezkedtünk el.

A Kormányzó úr jobbján ültek Vattay főhadsegéd és Utassy Lóránt ezredes, balján Vörös János és én. A kormányzó úr felszólítására nagyban vázoltam csapataink helyzetét. Utána a kormányzó úr — általában felém fordulva — rövid visszapillantást tett jószándékú kormányzói működésére és a családját ért tragédiákra. Ezt azzal fejezte be, hogy megpróbált a németekkel is becsületesen együttműködni, de ez számára lehetetlenné vált, a németek magatartása miatt. Miután azok a háborút már úgyis elvesztették, bizottságot küldött Moszkvába az oroszokkal való fegyverszünet megkötése céljából. A bizottság már lényegileg meg is állapodott, csupán a katonai rész letárgyalása van még hátra. A feltételek bár súlyosak, de nem lát más lehetőséget, mint azokat elfogadni. A katonai rész szerint a magyar csapatoknak — a románokhoz hasonlóan — át kell állni orosz oldalra, és ott folytatni a harcot, immár a németek ellen. Eme megoldás letárgyalására már Malinovszky tábornagnál járt Utassy ezredes Új-Szegeden, de kellő tájékozottságának hiányára való hivatkozással az oroszok a tárgyalást megszakították. Most Moszkvából engem javasoltak tárgyaló félként kiküldeni, és így a feladatot nekem kellene megoldani.

Még mielőtt reflektálhattam volna. Vörös János a következők szerint ragadta meg a szót: „Nem javasolhatom az ezredes úr megbízását. Először is, mert az arcvonal az ő telefonkészülékét szokta meg, tehát a pillanatnyi nehéz és zavaros helyzetben is tömegesen fordulnak hozzá tájékoztatásért és irányításért. Huzamosabb távolléte helyéről fokozná a nyugtalanságot és bizalmatlanságot keltene. Másodsor, mert a németek is rajta tartják a szemüket és bizonyára idejekorán tudnák megakadályozni ilyen útjában.” A kormányzó úr: „Ki jöhetne helyette tekintetbe?” Vörös János: „Szentmiklóssy vezérkari őrnagy, ki a hadműveleti helyzetről úgyis folyamatosan tájékozott, így a még esetleg szükséges kiegészítésekről Nádás könnyen képbe helyezheti.” Utassy ezredesnek ezzel meg nem egyező véleménye után a kormányzó úr megjegyezte, hogy nem szívesen mondana le az én kiküldetéséről, mert az első kísérlete úgyis csődöt mondott, nem szeretné, ha ez megismétlődne.

Lényegileg itt tartott a vita, melybe személy szerint nem folytam be, mikor repülőgépzugás lett hallható és hatalmas robbanás ereje rázta meg a szoba függő csillárját. Az előszobában tartózkodó szárnysegédek és testőrtisztek erre berontottak a szobába és „a németek úgy látszik megkezdték a vár bombázását” szavakkal az óvóhelyre kezdték kapacitálni a kormányzó urat, aki a szoba elhagyása közben csak annyit szolt vissza Vörös János felé, hogy „Nem bánom akárhogy is, csak csináljátok meg minél hamarább.”

Ezután visszatértünk (már teljesen sötét volt) a VKF helyiségeibe Utassy ezredessel együtt. Ott Vörös János úgy rendelkezett, hogy a segédtiszték kerítsék elő Szentmiklóssy őrnagyot, akinek beérkezését Utassy egyik szárnysegédi szobában várja be. Engem pedig visszaküldött hivatalomba.

Fentieket feljegyzések vagy okmányok híján legjobb emlékezetem szerint a valóságnak megfelelően és a történelmi jelentőség szem előtt tartásával úgy írtam le, hogy az abban foglaltakat adott esetben eskü alatt is nyugodt lelkiismerettel megerősíthetem.

Salzburg, 1953. szeptember hó 25-én

Előttünk mint tanúk [így!]
a volt m. kir. honvédség tábornokai
[Az aláírások hiányoznak.]